

ახალი ქართული იდენტობის ფორმირება
და რუსიფიკატორული პოლიტიკა
(რელიგიური ასპექტი)

FORMATION OF A NEW GEORGIAN IDENTITY AND
RUSSIFICATION POLICY (RELIGIOUS ASPECT)

მაია ქვრივიშვილი

Maia Kvrivishvili

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისი სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities, direction

საკვანძო სიტყვები: საქართველო, იდენტობა,
რუსიფიკაცია, რელიგია

Keywords: Georgia, Identity, Russification, Religion

1801 წელს, რუსეთის იმპერატორის ბრძანებით, ქართლ-კახეთის სუვერენული სამეფოს ოკუპაციისა და ანექსიის შემდეგ, ქართველი საზოგადოება სხვა გარემოში აღმოჩნდა. დაიწყო ქვეყნის რუსიფიკაციის პროცესი, რასაც ძალაუფლების გარეშე დარჩენილი ხალხის დიდი წინააღმდეგობა მოჰყვა. მიუხედავად რელიგიურ-მართლმადიდებლური ერთიანებისა, რუსული სოციალურ-კულტურული და პოლიტიკური სივრცე მკვეთრად განსხვავდებოდა ქართულისგან. აიკრძალა ქართული ენა: სკოლებში, საჯარო დაწესებულებებსა და ეკლესიებში. მეფის ხელისუფლებამ გააუქმა საქართველოს ეკლესიის მრავალსაუკუნოვანი ავტოკეფალია და სინოდალური მმართველობის ქვეშ მოაქცია. ქართული ეკლესიის დამცირებამ შეაშფოთა ხალხი, განსაკუთრებით სომხებმა, კათოლიკეებმა, ებრაელებმა და მუსლიმებმა რელიგიური ავტონომია შეინარჩუნეს. კულტურული იმპერიალიზმის მეშვეობით შეიქმნა იმპერიის ერთგული სასულიერო ელიტა, ასევე არისტოკრატია, რომელიც აქტიურად იყო ჩართული კოლონიური პოლიტიკის წარმოებაში. ქართულ ენასთან ერთად ქრისტიანობა საუკუნეების განმავლობაში იდენტობის ერთ-ერთი მარკერი იყო, განსაკუთრებით მუსულმანურ სამყაროსთან მიმართებაში. XIX საუკუნიდან მართლმადიდებლობა ქართველთა გადაგვარების მძლავრ იარაღად იქცა რუსი მტრის ხელში.

1860-იან წლებში განახლებული ეროვნული მოძრაობის მიზანი იყო ახალი ქართველი ერის ჩამოყალიბება. მეფის პოლიტიკამ ხელი შეუშალა ქართველ ერს ეროვნული კონსოლიდაციისკენ სწრაფვაში და შექმნა იდენტობის ნიშნები, რომლებიც მისაღები იქნებოდა საქართველოში მცხოვრები სხვადასხვა ეროვნებისა თუ აღმსარებლობის წარმომადგენლებისთვის. განსაკუთრებით სასტიკი იყო იმპერიული პოლიტიკა მაჰმადიანი ქართველების მიმართ, რომლებიც იძულებულნი იყვნენ, ემიგრაციაში წასულიყვნენ თურქეთში. ეს იყო რუსების მიერ ეთნიკური წმენდის ერთ-ერთი ფორმა და საშუალება. ეროვნული მოძრაობის სურვილი იყო

საერო საზოგადოების შექმნა. ეს იყო როგორც შინაგანი მისწრაფებების, ისე ნაციონალიზმის გავლენის, და, ამავე დროს, ცარიზმის პოლიტიკაზე ერთგვარი რეაქციის შედეგი. ერის გაგების ცნება განისაზღვრა ეროვნული მოძრაობის იდეოლოგიების მიერ, სადაც ენა, ტერიტორია, კანონები, ისტორიული მემკვიდრეობა, საერთო კულტურა მნიშვნელოვან როლს და ადგილს იკავებდა და სადაც რელიგია უფრო ინდივიდუალურ განცდად ითვლებოდა. ეს იყო ერთგვარი პასუხი რუსეთის მართლმადიდებლური მისიონერული იდეოლოგიისა და პოლიტიკის მიმართ, სადაც ისინი გამოვიდნენ ისლამური სამყაროდან, როგორც „ქართველი ძმების“ მხსნელები და ცდილობდნენ ხაზგასმით აღენიშნათ საერთო მხარეები. 1918-1921 წლებში პირველი რესპუბლიკა იყო სეკულარული სახელმწიფო, სადაც რელიგიური იდენტობა ნაკლებად მნიშვნელოვანი იყო. საინტერესოა საბჭოთა კავშირის რელიგიური პოლიტიკა, სადაც საქართველო იყო ერთ-ერთი კოლონია. საბჭოთა კავშირს ჰქონდა წმინდა ათეისტური პოლიტიკა, რელიგია კვლავ მნიშვნელოვან როლს ასრულებდა საბჭოთა ხალხების მანიპულირებაში. რელიგიური იდენტობა გაქრა (ოფიციალურ დონეზე), იგი შეცვალა პარტიულმა იდენტობამ და მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა საბჭოთა ადამიანის ჩამოყალიბებაში.

რუსული იმპერიალისტური პოლიტიკის ერთ-ერთი იარაღი იყო რელიგია, რომელიც სხვადასხვა ეპოქაში (რომანოვის და საბჭოთა ეპოქაში) სხვადასხვა ინტენსივობითა და შინაარსით გამოიყენებოდა დაპყრობილი ხალხების დასამორჩილებლად და ასიმილაციისთვის.

ლიტერატურა:

ბოგიშვილი, დ., ოსუფაშვილი ი., გავაშელიშვილი ე., გუგუშვილი ნ.,
ქართული ეროვნული იდენტობა: კონფლიქტი და ინტეგრაცია.
გამომცემლობა ნეკერი, თბილისი 2016. გვ 76.

პატარიძე, ლ., ქართული იდენტობა (ისტორიული ხედვის პრობლემები). – საქართველო ათასწლეულთა გასაყარზე. თბ., 2005. გვ. 217-226.

ჩიქოვანი, ნ., ეთნიკური დარელიგიური ფაქტორების თანაფარდობა ქართველთა კულტურული იდენტიფიკაციის პროცესში (ისტორიული ასპექტი). კრებ.: მარიამ ლორთქიფანიძე 85. თსუ გამომცემ., თბილისის 2007, გვ.116-132.

ჯანელიძე, ო., საქართველოს ახალი და თანამედროვე ისტორია : მე-19 ს. დამდეგიდან დღემდე (ავტორი). თბილისი, უნივერსალი, 2009.

ბადრიძე, გ., რუსეთის იმპერიული იდეოლოგიები; ჟურნალ „ჩემი სამყარო“, #26, 2019. გვ.4-13 https://www.gfsis.org/ge/my-world/26?fbclid=IwAR1cfW3dfbMjcqGAZp9Av6y43c-0MJiHe2EMmBPmZx5Cchhux6XRxnff_80 (ბოლოს ნანახია: 24.05.2022)

მაისურაძე, გ., საქართველომ საკუთარ თავს გამოუცხადა ომი. <https://indigo.com.ge/articles/giorgi-maisuraze-saqartvelom-sakutar-tavs/>

After the occupation and annexation of the sovereign kingdom of Kartli-Kakheti by the order of the Russian emperor in 1801, the Georgian society found itself in a different environment. The process of Russification of the country began, which was followed by great resistance of the people left without power. Despite the religious-Orthodox unity, the Russian socio-cultural and political space was markedly different from the Georgian one. Georgian language was banned: in schools, public institutions and churches. The king's government abolished the centuries-old autocephaly of the Georgian Church and brought it under synodal rule. The humiliation of the Georgian Church has alarmed the people, especially Armenians, Catholics, Jews and Muslims who have maintained religious autonomy. Through cultural imperialism was created the faithful clerical elite of the empire, as well as the aristocracy, which was actively in-

volved in the production of colonial policies. Along with the Georgian language, Christianity has been one of the markers of identity for centuries, especially in relation to the Muslim world. From the 19th century, Orthodoxy became a powerful tool for the degeneration of the Georgians in the hands of the Russian enemy.

The goal of the renewed national movement in the 1860s was to form a new Georgian nation. The king's policy prevented the Georgian nation from striving for national consolidation and created signs of identity that would be acceptable to representatives of different nationalities or religions living in Georgia. The imperial policy towards the Muslim Georgians, who were forced to emigrate to Turkey, was especially cruel. It was one of the forms and means of ethnic cleansing by the Russians. The desire of the national movement was to create a secular society. It was the result of both internal aspirations and the influence of nationalism, and at the same time a kind of reaction to the politics of tsarism. The notion of understanding the nation was defined by the ideologues of the national movement, where language, territory, laws, historical memory, common culture played an important role and place, and where religion was considered a more individual feeling. It was a kind of response to the Russian Orthodox missionary ideology and policies, where they left the Islamic world as the saviors of the "Georgian brothers" and tried to emphasize the commonalities. From 1918 to 1921, the First Republic was a secular state where religious identity was less important. The religious policy of the Soviet Union, where Georgia was one of the colonies, is interesting. The Soviet Union had a purely atheistic policy, religion still played an important role in manipulating the Soviet peoples. Religious identity disappeared (at the official level), it was replaced by party identity and played an important role in the formation of Soviet man.

One of the tools of Russian imperialist policy was religion, which was used in different epochs (Romanov and Soviet eras) with different intensities and content to subjugate and assimilate the conquered peoples.

References:

- Bogishvili D., Osepashvili I., Gavashelishvili E., Gugushvili N.,** Georgian National Identity: Conflict and Integration. Nekeri Publishing House, Tbilisi 2016. p.76
- Pataridze L.,** Georgian identity (problems of historical vision). -Georgia at the crossroads of millennia. Tb., 2005. p. 217-226
- Chikovani N.,** The ratio of ethnic and religious factors in the process of cultural identification of Georgians (historical aspect). Collection: Mariam Lortkipanidze 85. TSU Publisher, Tbilisi 2007, pp.116-132
- Janelidze O.,** New and Modern History of Georgia: 19th Century. From the beginning to the present (author). – Tbilisi, Universal, 2009
- Badridze G.,** Russian Imperial Ideologies; Magazine “My World,” # 26, 2019. pp.4-13. https://www.gfsis.org/ge/my-world/26?fbclid=IwAR1cfW3dfbMjcqGAZp9Av6y43c-0MjiHe2EMmBPmZx5Cchhux6XRxnff_80
- Maisuradze G.,** Georgia has declared war on itself. <https://indigo.com.ge/articles/giorgi-maisuraze-saqartvelom-sakutar-tavs/>